

БЕЛАРУСКІ СТУДЭНЦКІ САЮЗ ЦІ КАНФЭДЭРАЦЫЯ

БЕЛАРУСКІХ СТУДЭНЦКІХ ЗГУРТАВАНЬНЯЎ?..

СЯБРЫ !!!

Усім нам відавочна неабходнасьць стварэньня незалежнае студэнцкае арганізацыі. Ідэю гэтую заўсёды падтрымлівала рэдакцыя "Студэнцкае Думкі". Мы атрымалі праект праграмы Канфэдэрацыі Беларускіх Студэнцкіх Згуртаваньняў, якія прапануе стварыць група студэнтаў з шэрагу менскіх інстытутаў: пэдагагічнага, політэхнічнага і тэхналягічнага. Мы ўхвалілі запрапанаваны праект, але маем пэўны сумнеў наконт канфэдэрацыйнае будовы будучае арганізацыі. Ці здолее гэтка нетрывалая структура, як канфэдэрацыя, паспяхова вырашаць усе студэнцкія праблемы? Ніжэй мы зьмяшчаем запрапану

ваны праект і заклікаем усіх зацікаўленых студэнтаў уключыцца ў ягонае абмеркаваньне. Актыўнае спрычыненьне кожнага з Вас да справы распрацоўкі праграмы будучае арганізацыі дазволіць усім нам падыйсьці да новага навучальнага года з грунтоўна падрыхтаваным дакумантам. Вакол гэтага дакуманта мусе затым згуртавацца студэнцкая моладзь. Прапановы, парады, заўвагі па дадзенаму праекту, а таксама свае ўласныя распрацоўкі праграмы просім даслаць на адрас рэдакцыі. Нагадваем, што адрас рэдакцыі "С.Д." зьмешчаны на апошняй старонцы нашае часапісі. ЖЫВЕ БЕЛАРУСКІ СТУДЭНЦКІ РУХ !!!
Рэдакцыя "Студэнцкае Думкі".

* * *

Сёньняшні момант патрабуе стварэньня спецыфічнае студэнцкае арганізацыі дзеля рашэньня ўласна студэнцкіх і агульнаграмадзкіх задачаў.

Такая арганізацыя, відавочна, павінна ўважліва сабею канфэдэрацыю самастойных адзінак, якія ствараюцца па тэрытарыяльнай — па вышэйшых школах, а таксама па палітычнай прыкмеце. У канфэдэрацыю могуць уваходзіць вытворчыя капэратывы, персанал якіх складаецца са студэнтаў і выкладчыкаў.

МЭТЫ КАНФЭДЭРАЦЫІ: /праект/

1. Забесьпячэньне палітычнага волявыяўленьня студэнцтва на прынцыпах палітычнага плюралізму;
2. Усталяваньне дэмакратычнай і дынамічнай сыстэмы самакіраваньня вышэйшае школы;
3. Забесьпячэньне матар'яльных патрэбаў студэнцтва.

ЗАДАЧЫ КАНФЭДЭРАЦЫІ:

1. — студэнты ў межах канфэдэрацыі вольна арганізуюцца ў палітычныя рухі і арганізацыі ў залежнасьці ад сваіх перакананьняў;
— канфэдэрацыя вядзе барацьбу за стварэньне прававое дзяржавы;
— стварэньне на тэрыторыі Беларусі экалягічна чыстае, бязьядзернае зоны;
— адраджэньне суладных міжнацыянальных узамедачыненьняў на падставе прыярытэтнасьці нацыянальнае мовы карэннага насельніцтва краю;
— экстэрытарыяльнасьць ВНУ. Падразьдзяленьням паліцыі і войскаў забараняецца знаходзіцца на тэрыторыі ВНУ без дазволу рады ВНУ;
— на тэрыторыі ВНУ мітынгі і сходны адбываюцца з паведамленьнем рады ВНУ;
— вольнае, бесцэнзурнае выданьне і распаўсюджваньне на тэрыторыі ВНУ ўласных друкаваных органаў арганізацыяў — сяброў канфэдэрацыі;
— вылучэньне ўласных кандыдатаў на выбарах у мясцовыя й вярхоўныя органы ўлады.

2.

- выбарнасьць усіх органаў унутранага самакіраваньня ВНУ;
- прадстаўніцтва студэнцтва ў іх ня менш за палову агульнага складу;
- аўтаномія ВНУ, гэта значыць, што ВНУ самастойна па рэкамендацыях адпаведных ведамстваў выпрацоўвае навучальныя пляны і праграмы, якія зацьвярджаюцца ворганамі самакіраваньня;
- рэктар, прарэктары, дэкані і загадчыкі катэдраў абіраюцца па прадстаўленьні катэдраў студэнцка-выкладчыцкімі канфэрэнцыямі і перыядычна трымаюць перад імі справаздачы;
- межлівасьць выбарнасьці выкладчыкаў для навучаньня;
- скасаваньне сэмэстравае сыстэмы навучаньня;
- узнаньне статусу вольнага слухача;
- дэмілітарызацыя навучаньня ў ВНУ:
  - а/ вольнае наведваньне заняткаў на вайсковых катэдрах для тых, хто адбыў тэрміновую вайсковую службу;
  - б/ пры знаходжаньні студэнта ў акадэмічным адпачынку ён ня можа быць закліканы ў шэрагі СВ;
  - в/ навучаньне дысцыплінам якія прадугледжваюць атрыманьне вайскавай спецыяльнасьці — і як вынік — вайсковага білету адбываецца на прынцыпах добраахвотнасьці і па жаданьні замяняецца спецкурсамі грамадзянскае скіраванасьці;
  - г/ выпускнікі ВНУ пад час праходжаньня службы ў войску працуюць непасрэдна па сваёй спецыяльнасьці. Кантроль за гэтым вядзецца вайскавай радай ВНУ. Служба праходзіць на тэрыторыі рэспублікі.
  - д/ замена службы ў войску працоўнай павінна сьць для асобаў, якія з рэлігійных перакананьняў ня могуць адбываць службу ў войску;
  - вольнае наведваньне лекцыяў;
  - уводзеньне дзевяці /дз болей/ пlynнай сыстэмы навучаньня;
  - дэмакратызацыя прапусковае сыстэмы ў інтэрнатах.

3.

- забесьпячэньне кожнага студэнта стыпэндыяй і жыллём;
- кантроль радай факультэту разьмеркаваньня стыпэндыяў, жылля, а таксама разьмеркаваньня на працу пасля сканчэньня ВНУ;
- аплочваньне любой працы студэнтаў;
- добраахвотнасьць удзелу студэнтаў у с/гас. працах, ДНД, суботніках;
- усталяваньне круглагаднага льготнага праезду на ўсе кшталты транспарту на Беларусі.

2 ПАЛЯК? РУСКІ? МОЖА БЕЛАРУС?...

Малітва за Беларускі Народ

Мінула старадаўняе беларускае народнае сьвята ВЯЛІКДЗЕНЬ. Адзначаюць яго беларусы двойчы. А называюць — чамусьці — адзін "рускім", а другі "польскім" Вялікаднём. Мала таго. Досыць часта даводзіцца чуць выразы "руская" вера і "польская" вера, прычым урываюцца гэтыя выразы ў дачыненні да беларусаў. Часам і самыя беларусы называюць сябе "рускімі" або "палякамі" у залежнасьці ад сваёй веры ці веры сваіх продкаў. Тэй, хто гэтак думае ці кажа, робіць найвялікшую памылку. Менавіта гэ тага — расколу нашага народу па рэлігійнай прыкмеце — і дамагаюцца нашыя ворагі.

Хрысьціянская вера напачатку нашага стагодзьдзя падзялілася на дзьве галіны — каталіцкую /заходнюю/ і праваслаўную /усходнюю/. Сталася гэтак, што ў эпоху незалежнага існаваньня Беларускае дзяржавы ў нас мірна суіснавалі і праваслаўе, і каталіцтва, і пратэстантызм. Прычым казані ў сьвятынях гаварыліся па-беларуску. А вось калі Беларуская дзяржава пачала занепадаць, тут суседзі — каталікі-палякі і праваслаўныя-расейцы — скарысталі нааўнасць некалькіх хрысьціянскіх рэлігіяў на Беларусі, каб раскатоць наш народ.

У XV стагодзьдзі беларусы стварылі уніяцкую рэлігію /сынтэз праваслаўя з каталіцтвам/, якая стала нацыянальнаю: бо ўшасць беларускіх сялян у XIX ст. вызнавала ўн іцтва, іпокуль у 1839 годзе пры дапамозе казацкіх шабляў іх не перавярнулі ў праваслаўе. Тэ ўжо праваслаўная царква стала магутнаю зброяй амадзяржаўя і русіфікацыі. Палякі ж, асабліва эзронены паўсюль, апровалі каталіцкую царкву чвалі беларускі нар

Гэтка рэлігійная ве да таго, што белваць сябе "палякамі дзеншчыне і Меншчыне польску/, а беларусы "рускімі".

Але ці можа вера Напрыклад, палякі ніскай веры; немцы е кальвіны, але і польскі народ: адны польскі Усе беларусы, незня дзеці адной маткі, ся мы беларусамі, а вебімся потым.

І таму ўсе мы — і аэісты, і каталікі, і праваслаўныя — павінны рэам стаяць за лепшую будучыню ўсяго нашага народу і краю.

СЛУХАЙМА!!! РАДЫЁ ВАТЫКАН

Беларуская Сэкцыя Ватыканскага Радьё існуе амаль 40 гадоў. Першыя пробы праграмы пачаліся ў 1949 годзе. Сёньня беларускія праграмы перадаюцца кожнага дня, з паўтарэньнем раніцай наступнага дня. Кожная праграма трывае 15 хвілін. Заснавальнікам беларускае радьё-праграмы быў айцец Пётра Татарыновіч /1890 - 1978/, які праз доўгі час веў праграмы сам. Цяперака праграма мае 3 сталых працаўнікоў, ня лічачы вонкавых супрацоўнікаў.

Бяручы пад увагу сучаснае становішча Царквы на Беларусі, у асаблівасьці недахоп сьвятароў, перадачы Ватыканскага Радьё набіраюць асаблівага значэньня. Для многіх гэта ёсьць бадай адзіны спосаб атрымаць нейкія рэлігійныя веды. Дзеля гэтага Беларуска Сэкцыя Ватыканскага Радьё большую частку свайго часу прысьвячае праграмам рэлігійнага зьместу/навучаньне праўды веры, гутаркі на рэлігійныя ды маральныя тэматы, Літургічныя тэксты і г.д./.

Адначасова паводле магчымасьці падаюцца праграмы на культуралагічныя тэматы, з асабліва ўвагаю на хрысьціянскія карані беларускае культуры. Апрача выш ўзгаданых тэматаў Беларуска Сэкцыя, як усе іншыя Сэкцыі Ватыканскага Радьё, перадае рэгулярна весткі з рэлігійнага жыцьця і дзейнасьці Сьвятога Айца. Такім чынам для многіх беларускіх слухачоў Беларуска Праграма зьяўляецца лучнікам з Сусьветнаю Царквою.

Сусьветны Валадару, Прадвечны Божа, Ты увесь сусьвет стварыў і законы для яго ўстанавіў, кожнаму месца і мэту назначыў, а людзкі род так бясконца палюбіў, што Сына Свайго Адзінароднага паслаў на зямлю, каб усе слухачы Яго навуку ды Ідучы Ягоным сьледам, увайшлі ў Тваё Нябеснае Валадарства. Мы дзеці Беларускага Народу, як маглі слухаліся Тваіх загадаў, але з слабасьці чалавечае часта падалі, і зьневажалі Цябе сваімі грахамі. Цяпер молім Цябе шчыра: даруй нам нашы грэшныя правіны, нашу нядабайлівасьць у адносінах да сябе самых і да іншых; даруй таксама тым, хто нас крыўдзіў і зьневажаў. Молім Цябе шчыра, барані нас ад крыўды варожаў, і дай нам ды ворагам нашым шчодрою Твае рукою, і сапраўднае хрысьціянскае любові. Дай нам аднасьць у веры, згоду ў радзінным і грамадзкім ды палітычным жыцьці. Загаі нашы асабістыя і ўсенародныя раны душы, якія мы самі сабе спрычынілі. У нашым што дзённым жыцьці, у змаганьнях і спакусах, асьвяці наш разум Тваім евангельскім сьвятлом, каб мы захоўваючы Твае прыказаньні, перамаглі ўсе цяжкасьці і цяпленні, ды заўсёды Цябе блаславілі. Пашлі Беларускаму Народу сьвятых і вялікіх слугаў сваіх, якія праведным, чэсным і мудрым жыцьцем і дзейнасьцю вялі-б Народ да лепшае долі. Дай нам сьвятое духавенства. Блаславі нашыя радзіны, каб у кожнай зь іх добалы бацька і ахвярная маці, злучаныя шчыраю сьвятою любоўю, выхоўвалі Табе на славу, Бацькаў шчыне на карысьць сваіх дзетак. Асабліваю ласку дай нашай моладзі, каб яна атрымала глыбокае хрысьціянскае узгадаваньне, і узрасла на карысьць сыноў і дачок свайго народу.

Блаславі таксама нашы дачасныя дастаткі, ня дай гінуць марна тым талентам, якія Ты ссылаеш у наш народ, але дай ім свабодна разьвіцца і закрасаваць Табе на славу, а ўсяму людзтву на карысьць. Блаславі працам сялянства на ралляі, працоўным на фабрыках, навукоўцам ва ўсіх галінах навукі, мастацтва і тэхнікі, каб за іх помаччу Беларускі Народ мог разумна і прыгожа жыць ды разьвівацца. Цябе, Найсьвятая Багародзіца і нашая нябесная Маці, просім: прычыніся за намі, а Ты сьвятая Эўфрасія Полацкая — патронка Беларусі — ды ўсе сьвятныя заступнікі Беларускага Народу, апякуйцеся намі, каб мы сталіся народам сьвятым, выконваючым Волю Божую і сваё пасланьніцтва, каб прычыніліся да агульнага добра тут на зямлі, а ў будучым жыцьці атрымалі вечнае шчасьце, і Табе прадвечнаму Валадару, прыносілі славу, чэсьць і паклон на векі вечныя. Амін.

Ларыса Геніюш

Зь невядомае паэзіі

***

Лучнасьць з Табою, як шчасьця прыліў,

Умацаваньне нязломнае сілы.

Адзінокай вярбою стаю сярод ніў,

* Неба сонцам мяне атуліла.

*

Нехта зло нам рыхтуе, хтось брудам абліў,

* Толькі вера ў Цябе не астыла.

Адзінокай вярбою стаю сярод ніў,

Неба сонцам мяне атуліла.

***

Час на Беларусі	Праграма	Перыядычнасьць	Хвалі
07.45	Беларуская праграма	Штодня	41 м. 31 м. 25 м.
10.15	Літургія з украінскім казаньнем	Штонядзелі	31 м. 25 м. 19 м. с.х.
20.45	Беларуская праграма	Штодня	49 м. 31 м. 25 м. с.х.

УВАГА!

Ідзе збор подпісаў...

Сябры!

Рэдакцыя "Студэнцкае Думкі" падрыхтавала і распачала збор подпісаў пад лістом пратэсту супроць прынятага Вярхоўнай Радай Беларусі антыдэмакратычнага "Указу", які ганьбуе сьвятыні беларускага народу — беларускую нацыянальную сімваліку, які абмяжоўвае законныя правы грамадзянаў у пашырэнні інфармацыі, які супярэчыць Сусветнай Дэкларацыі правоў чалавека і Канстытуцыі нашае краіны.

Заклікаем Вас!

Шырока праводзіць збор подпісаў пад гэтым лістом у сваіх студэнцкіх групах, сярод сваіх знаёмых, сяброў і сваякоў. Для гэтага на чыстым аркушы паперы трэба напісаць зверху: "Пратэстуем супроць Указа Прэзідэнта БССР ад 31.03.1989г. — арт. 167, арт. 172". Збор подпісаў трэба праводзіць у трох асобніках/экзэмплярах/, пазначаць месца працы, навучаньня альбо месца жыхарства. Просьба дасылаць лісты з сабранымі подпісамі на адрас Рэдакцыі "Студэнцкае Думкі" з паведамленьнямі пра ўручэньне. Нагадваем Вам, што адрас Рэдакцыі падаецца на старонцы 8 нашае часопісі.

* * *

Прэзідэнтам Вярхоўнага Савету СССР
Прэзідэнтам Вярхоўнага Савету БССР
Камісія ААН па правах чалавека
Пасольства Злучаных Штатаў Амэрыкі
Пасольства Фэдэратыўнае Рэспублікі
Германіі
Рэдакцыя газеты "Правда"
Рэдакцыя газеты "Известия"
Рэдакцыя газеты "Труд"
Рэдакцыя газеты "Вечэрні Мінск"
Рэдакцыя газеты "Чырвоная змена"
Рэдакцыя газеты "Советская Белоруссия"
Рэдакцыя газеты "Літаратура і мастацтва"

Доўгі час Беларуская ССР лічылася /і цяпер кіраўніцтва рэспублікі прыкладае ўсе намаганьні, каб лічылася і надалей/ самай паспяховай і забяспечанай рэспублікай. Пачаткам крушэньня гэтай ілюзіі былі падзеі 30-га кастрычніка 1988 году, калі тысячы і тысячы людзей сабраліся на Дзень памяці продкаў. Яны ішлі на магільні сваякоў, ішлі да мейсца, дзе ў часы сталінскіх рэпрэсіяў былі знішчаныя дзесяткі тысячаў ні ў чым не вінаватых людзей. Яны ішлі ўшанавальна памяць. Ішлі з кветкамі... Іх сустрэлі вайсковыя вадаметры. Іх сустрэлі міліцыя і спэцпадразьдзяленьні з дубінкамі. Іх сустрэлі сьлезачечным газам. У афіцыйных справах камяні, створанай для разбору, пра гэта нічога не сказана. Але гэта было. Было ўжываньне грубае фізычнай сілы, брыдкай лаянкі, газу. Было абцяньне ўчыніць другія Курapatы.

Пасьля гэтае акцыі, у сувязі з вялікай падтрымкай насельніцтвам Беларускага Народнага Фронту /правядзеньне шматтысячных мітынгаў, амаль імгненнае знікненьне "Навінаў Беларускага Народнага Фронту", якія чытаюць усе — ад школьнікаў да 80-гадовых бабулек/, пасьля адмовы мяйсцовымі ўладамі правядзеньня Вальнага Сойму краязнаўчых, экалягічных ды іншых патрыятычных клубуў цяперашняе рэспубліканскае кіраўніцтва атрымала вотум недаверу. Ні першы сакратар ЦК КПБ Сакалоў, ні Старшыня Прэзідэнта Вярхоўнага Савету БССР Таразевіч, ні Старшыня Савету Міністраў Кавалёў нават не рызыкнулі выставіць свае кандыдатуры на выбарах народных дэпутатаў СССР у сталіцы рэспублікі горадзе Менску і выставілі іх без канкурэнцыі ў розных вясковых раёнах рэспублікі.

Адзіны, хто адважыўся балатавацца ў Менску, — першы сакратар гаркама — набраў 13% галасоў. Нам вядома пра ціск з боку райкамаў на выбаршчыкаў. Пра палітыку ў дачыненні да БНФ сьведчаць дакументы, змешчаныя ў наступных самвыдавецкіх выданьнях: "Кантакт", №1, /с.9, "Дакумент II" ды с. 10, "Даку-

мент III" /с.7, "Супольнасьць", №2, /с. 6, "Карэспандэнты паведамлі" /с.7.

Пра гэта гаворыць той факт, што ноччу, без неабходных на тое санкцыяў быў узламаны адзін з пакояў у Доме літаратара і арыштавана 10 тысячаў асобнікаў бюлетэня "Навіны Народнага Фронту"; той факт, што антызаконна спынена прыняцьце грошай на рахунак БНФ, выпісаны на імя П.Садоўскага.

І вось пасьля ўсяго гэтага, не выносячы на ўсеагульнае абмеркаваньне, не чакаючы зьезду народных дэпутатаў Прэзідэнт Вярхоўнага Савету БССР прыняў 31.03.1989г. "Указ":

Кожны дапоўнены новым артыкулам 167 наступнае зместу:

"Артыкул 167. Незаконнае карыстаньне флагамі і вымпеламі, зьраб, распаўсюджаньне або наўважэньне плакатаў, эмблемаў і сімвалаў.

Карыстаньне ў грамадскіх месцах флагамі і вымпеламі, не зарэгістраванымі ва ўстаноўленым парадку, а таксама зьраб, распаўсюджаньне або наўважэньне плакатаў, эмблемаў і сімвалаў, змест якіх накіраваны на нанясеньне шкоды дзяржаўнаму і грамадскаму парадку, павольні і законным інтарэсам грамадзян, —

вядзё да папярэджаньня або накладаньня штрафу на грамадзян у разьмеры да пяцідзесяці рублёў і папярэджаньня або накладаньня штрафу на службовых асоб — да ста рублёў з канфіскацыяй гэтых прадметаў.

З мэтай наважэньня парадку ў выкарыстанні разнажэкальнай тэхнікі, выкананьні правіл вытворчых друкаваных выданьняў і іх распаўсюджаньня ўнесены дапоўненьні ў артыкул 172. Рэдакцыя гэтага артыкула такая:

"Артыкул 172. Парушэньне правіл адкрыцця паліграфічных і штэмпельна-графічных прадпрыемстваў, набіцця, зьбіту, выкарыстаньня, уліку і захоўвань-

ня разнажэкальнай тэхнікі. Незаконнае распаўсюджаньне друкаваных выданьняў.

Парушэньне службовымі асобамі правіл адкрыцця паліграфічных і штэмпельна-графічных прадпрыемстваў, набіцця зьбіту паліграфічнага абсталяваньня, разнажэкальных апаратаў, шрыфтоў і матрыцаў, — вядзё да накладаньня штрафу ў разьмеры да ста рублёў.

Парушэньне правіл выкарыстаньня ўліку і захоўваньня паліграфічнага абсталяваньня, разнажэкальных апаратаў, шрыфтоў і матрыцаў асобамі, адказнымі за выкананьне гэтых правіл, — вядзё да сьпаганьня штрафу ў разьмеры да пяцідзесяці рублёў.

Распаўсюджаньне друкаваных выданьняў, што выраблены з парушэньнем устаноўленага парадку: не месца выпускных даных, змест якіх накіраваны на нанясеньне шкоды дзяржаўнаму і грамадскаму парадку, правам і законным інтарэсам грамадзян, —

вядзё да папярэджаньня або накладаньня штрафу ў разьмеры да пяцідзесяці рублёў з канфіскацыяй гэтых выданьняў.

Гэтыя артыкулы супярэчаць артыкулу 50, артыкулу 51 Асноўнага закона Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, дзе сказана:

Артыкул 50. У адпаведнасьці з інтарэсамі народа і ў мэтах умацаваньня і разьвіцця сацыялістычнага ладу грамадзянам СССР гарантуецца свабоды: слова, друку, сходаў, мітынгаў, вулічных шэсьцяў і дэманстрацый.

Ажыццяўленьне гэтых палітычных свабод забяспечваецца прадастаўленьнем працоўным і іх арганізацыям грамадскіх будынкаў, вуліц і плошчаў, шырокім распаўсюджаньнем інфармацыі, магчымасцю выкарыстаньня друку, тэлебачаньня і радыё.

Артыкул 51. У адпаведнасьці з мэтай камуністычнага будаўніцтва грамадзяне СССР маюць права аб'ядноўвацца ў грамадскія арганізацыі, якія садзейнічаюць разьвіццю палітычнай актыўнасьці і самадзейнасьці, задавальненьню іх разнастайных інтарэсаў.

Грамадскім арганізацыям гарантуецца ўмовы для паспяховага выкананьня імі сваіх статутных задач.

Яны супярэчаць і артыкулам №№ 2;19;20 Сусьветнае Дэкларацыі правоў чалавека.

Артыкул 2. Кожны чалавек павінен мець усе правы і ўсе свабоды, абвешчаныя гэтай Дэкларацыяй, незалежна адрасы, колеру скуры, полу, роду, мовы, рэлігіі, палітычных або іншых перакананьняў, нацыянальнага або сацыяльнага паходжаньня, маёмнага, станавяга або іншага пазыцыяна.

Апрача таго, не павінна праводзіцца ніякае розьніца на аснове палітычнага, праўнага або міжнароднага статусу краіны або тэрыторыі, да якой чалавек належыць, незалежна ад таго, ці гэтая тэрыторыя незалежная, падпарадкаваная, нелегальна-нічаная, або як-небудзь іншым абмежаванай у сваім суверэнітэце.

Артыкул 19. Кожны чалавек мае права на свабоду перакананьняў і на свабоднае выражаньне іх; у гэце права ўваходзіць свабода бесперашкодна трымацца сваіх перакананьняў і свабода шукаць, атрымліваць і распаўсюджваць інфармацыю ды ідэі якімі-хаця сродкамі і незалежна ад дзяржаўных межаў.

Артыкул 20. 1. Кожны чалавек мае права на свабоду мірных сходаў і асацыяцыяў.

2. Ніхто ня можа быць змушаны ўваходзіць у якую-небудзь асацыяцыю.

/працяг на наступнай старонцы/

4

Гэта — закон па-за законам, супраць дэмакратызацыі і перабудовы.

Мы патрабуем:

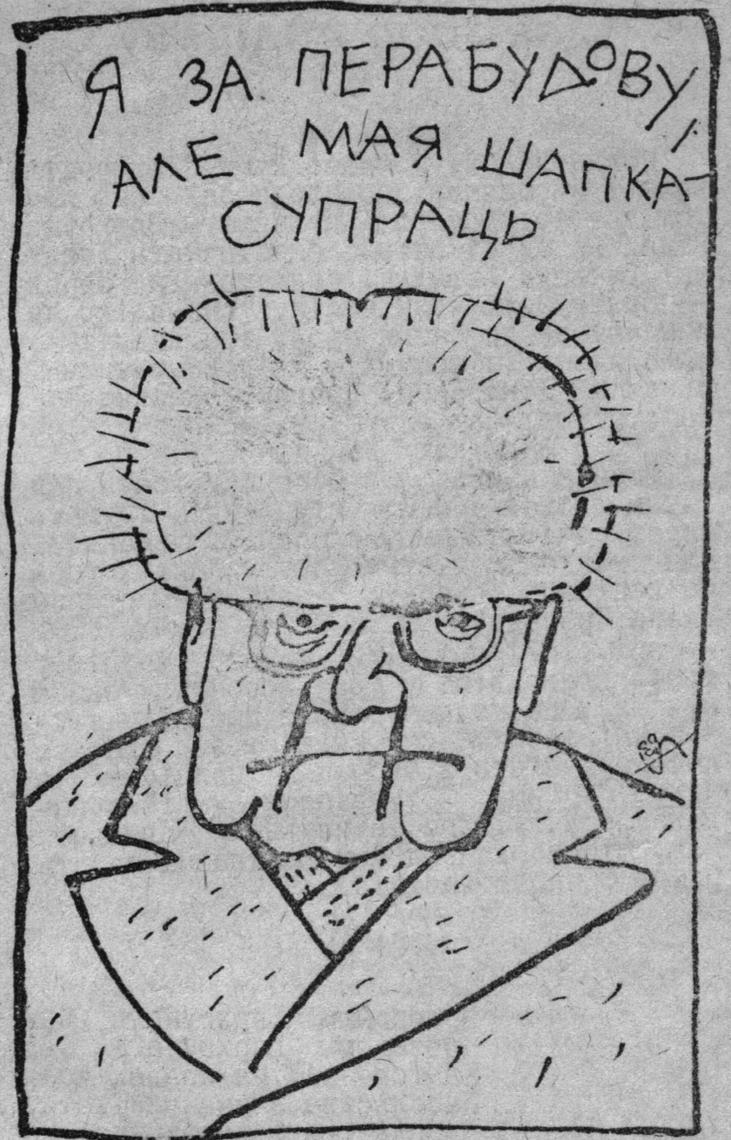
1. Адмены згаданага Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савету БССР і правядзеньня рэфэрэндуму.
2. Адказнасьці ініцыятараў прыняцця незаконнага Указу.
3. Афіцыйнага статусу для створаных грамадзкіх арганізацыяў: БНФ, Мартыралог Беларусі, "Талака" і інш.

Мы выражаем вотум недаверу цяперашняму кіраўніцтву Рэспублікі на чале з Сакаловым, Таразевічам, Кавалёвым.

Рэдакцыя "Студэнцкае Думкі"

Заўвага ад рэдакцыі: Указ у яго цяперашняй рэдакцыі, па сутнасьці, бязглузды. Афіцыйны растлумачальнікі тлумачаць яго нам як забарону нацыянальнае сымбалікі. Яны хлусяць, бо нельга забараніць тое, на што нават не прадугледжаны парадак атрыманьня дазволу. Адзіны дагэтуляшні закон пра сымбаліку быў прыняты ў БССР у 1981 годзе, называецца ён "Аб сьцягах, і вымпелах дзяржаўных і грамадзкіх арганізацыяў, арганізацыяў Беларускай ССР і іхніх службовых асобаў" /гл. Збор законаў БССР, 1981, №15, арт. 294/. Там прадугледжаны парадак рэгістрацыі арганізацыяў і ўстановаў сваіх сьцягоў і вымпелаў: параходствамі — у Мінрачфлёце, спартовымі таварыствамі — у Дзяржкамспорце і г.д. Але няма і ня можа быць заканаў, якіх б вызначаў, якія сьцягі і вымпелы ўжываць асобнаму чалавеку. І як іх рэгістраваць. Такім чынам, калі хтосьці ад уласнага імя, а не ад прафсаюза, параходства ці фабрыкі "Камсамолка" узьнімае бел-чырвона-белы сьцяг, ён нічога не парушае бо нельга парушаць законы, якіх няма.

Зрэшты, тут мы не адкрываем Амэрыкі. Пра гэта казаў і кандыдат юрыдычных навук А. Гараднюк у красавіцкай перадачы "Сустрэнемся пасля адзінаццаці".

***

Вядзьмак МЕНСКІ супроць беларускае Вандэі

УКАЗ МЕНСКАЙ ВАНДЭІ —
ПАСЬЛЯ ПРАВАДУ НА ВЫБАРАХ

Плён галоснасьці, перабудовы —
д р у к а в а н а е

в о л ь н а е

апаратчкі душаць "Указам",
тайным страхам, яўным маразмам,
дзе угалоўшчыну і палітыку
сталіністы зьмяшалі звыкла ...

Гэты "Указ" — за сьпіной народу —
незаконны, ганебны, подлы.
Зноў — вяртаньне глуму і зьдзеку.
Зноў — папраньне правоў чалавека.
За правал партбосаў на выбарах —
гэта помста "буйнога калібру".
Мітусьлівая, істэрычная.
Як і усё ў іх — трагі-камічная ...

Верхаводы Вандэі мяркуюць:
"Хто ў крэслах — зьяцець рызыкуюць:
калі зараз к а р а н я выбухне,
не асядзе свабоды вал —
на асенніх — тутэйшых — выбарах
будзе поўны — у Вандэі — завал ..."

Скажам тым верхаводам нягодным:
— Гэта — выклік правам міжнародным!
Скажам нашым Цанавам і Бэндам:
— Па "Указу" — даеш рэфэрэндум!

А па-простаму: гэткаму "Указу"
самы раз — на сьметнік адразу!

Падслухаў і занатаваў
голос работніцкае клясы,
працоўнага сялянства і
народнай інтэлігенцыі —
Вядзьмак Менскі.

Шаноўныя чытачы!

Надоечы, рэдакцыя нашае часопісі атрымала вершаваны допіс ад Вядзьмака МЕНСКАГА. Сёньня мы знаёмім Вас з творчасцю гэтага слаўтага вершаплэта. Паэзія Вядзьмака МЕНСКАГА вызначаецца сваёй антыбюракратычнай заостранасьцю і сапраўднай грамадзянскай пазыцыяй, яна як бы штодзённы зрэз нашага складанага жыцця. Зрэшты, меркаваць Вам...

МЕНСКАЯ АПЭРАЦЫЯ "ВЫБАРЫ"
/Ноч на 25 сакавіка 1989 г./

У Саюзе пісьменьнікаў БОМБА —
ажно дзесяць мільёнаў тон:
матар'ялы Народнага Фронту!..
Задрываў Сакалоў ... /і Галко/...

Ты дрыжкі — ў міліцыю
папаўзьлі тэлефонным званком ...
І заняў баявую пазыцыю
позна ноччу Менскі Галком.

Кампэтэнтныя тыя злодеі
габінэт нумар трыста шэсьць
узламалі і ... "абясшкодзілі":
уратавалі свой "гонар" і "чэсьць".

/Пасьлязаўтра — у Вярхоўны выбары,
а у БОМБЕ — сіла цытат:
Сакалоў — ліжа Брэжневу лыткі ...
Галко — чарцы таварыш і брат .../

Сёньня — узламаюць хату пісьменьнікаў ...
Заўтра — ідуць мардаваць "Талаку" ...
Што ж ты, браце Валеры Пячэньнікаў,
ня уздымеш пратэсту руку?..

Мафіёзнай улады агонія
яшчэ шмат нам наробиць бед ...
Трэба, людцы, селенай восеньню
добра чэсьціць Вярхоўны Савет!

Матар'ялы грамадзкага
дасьледваньня абагуліў —
Вядзьмак Менскі.

У Галкоме парты
вандэеўцы упартыя.
Бо для іх перабудова —
гэта "здрада Гарбачова"
іхняй д'ябальскай тыраніі
на хасьцях былой Расіі —
Праваслаўнай ... Ін'аслаўнай ...
як і у іх — Самадэяржаўнай ...

Вера — новая у Вандэі!
Вось — асноўныя "ідэі":

"... грамадзяне — нашы зэкі.
Хай мяняюцца Генсэкі —
толькі МЫ, намэнклятура,
партакратаў дыктатура
будзем вечно правіць сьветам:
селянінам, і паэтам,
і рабочым, і вучоным ... —
тым натоўпам незьлічоным ...

А як хто захоча ськінуць
нашу УЛАДУ — тыя зьгінуць
у астрозе, у дурдоме,
у застрашаным садоме ..."

Не, Вандэя, — мы ня зьгінем!
Бог народ наш — не пакіне!

За Жыцьцё мы будзем біцца
і на вёсцы, і ў сталіцы ...

Уваскросьне наша Памяць ...
Уваскросьне наша Мова ...
І уздымацца над намі
Жыцьцядайны Крыж — нанова!

"П.С." ПАЛІТЫЧНЫЯ СТАЛІНІСТЫ / —
СУПРАЦЬ БЕЛАРУСКАІ ІНТЭЛІГЕНЦЫ

Халодная і мардабойная вайна "Вандэі",
здаецца дасягнула апошняга:
узламалі дзьверы ў пісьменьніцкай хаціне —
і ў варанку пісьменьні пакацілі ...
штурмавікі халёння ў цывільным
за песьні моладзь б'юць /як на Траецкім — білі/...
Прыручаная іхняя пракуратура
вачыма лыпае бязьвінна, быццам дура ...
Прыдурваюцца, шэльмы, — бо ўсе бачуць:
упэўнены — народ ня дасць ім здачы ...
Дасць! Але — мірна. Восеньню "Вандэя"
на выбарах наўрадці ацалее!..

Занатаваў Голас НАРОДУ —
Вядзьмак Менскі.

Gm Датыроўцы не падлягае
Рукапіс з культурнага пласта
ПРАМОВА НА СОЙМІКУ ЗЕМСКІМ МЕНСКІМ ШЛЯХ-
ЦСКА СЛАВУТАГА РОДУ І СТАРЫХ ПАСЛУГ ПЕРАД
РАДЗІМАК ПОУНАГА ПЭТРЫ БАНДЭЙСКАГА

/Заканчэньне. Пачатак у № 5./

Акрыянам і анты-рынітарням "дазволены выезд з краіны, а маскалём — уезд, але з забаронаю вывазу карэліцкіх шпалераў і ўрэцкага шкла, якога самім бракуе, бо яно б'ецца на банкетах і балях, дзе мы гучна ўслаўляем нашага караля і новую гістарычную эпоху.

Але вядома, што ўсё гэта робіцца не з жаданьня дагадзіць гнілому бюргерска-пратэстанцкаму Захаду. Мы, прызнаючы свае памылкі і недахопы, усё ж застаемся адзіным апірышчам сьвятое веры, апошнім аплотам сапраўднага феўдалізму, непарушнага канфэсійнага саюзу. У нас ёсьць сьвятая прынцыпы, заповеды Гарадзельскае вуніі і таму ўсе рэформы і павевы пэўную разумную мяжу мець павінны. Так, мы асудзілі дзеянні інквізыцыі, выкрылі сапраўдныя мэты працаў Лышчынскага і Філіповіча. Але гэта ня сьведчыць пра адмаўленьне ад прынцыпаў сьв.Тройцы, сьв.Пісьма і Сьветлае Веры ў найсьвятлейшага Пана нашого. Таму дарэмна спадзяюцца тыя нашыя ворагі за мяжою, хто разьлічвае, што непарушная Рэч Паспалітая пойдзе шляхам пратэстантызму і гнілога бюргерскага парламентарызму. Жыве Ягонае Каралеўскае Мосьці! Жывуць сьветлыя ідэалы феўдалізму! Мы раздушвалі і будзем раздушваць любыя спробы сэпаратызму і нацыяналізму. Мы глыбока выміраючым народам Лівоніі і Эстляндзі, а таксама Украіне, якую спасьцігла катастрофічная Дняпроўская паводка, але лічым гэта Божаю караю за гнісныя памкненьні паслабіць палітычна і эканамічна нашу вялікую дзяржаву /далей ідзе старабеларуская лаянка на адрас гетмана Сагайдачнага і магістратаў Эстляндскіх гарадоў/... Мы абвясцілі талерантнасьць, але сапраўдны гэрэтык ёсьць сапраўдны гэрэтык. А калі ён выступае супроць самое ідэі феўдалнае Уласнасьці на зямлю, альбо за сэкулярнаізацыю Царквы, Маці нашае, узгадаванай з падаткаў самога народу, то падобны ён да дзіцяці, якое кусае матчыныя грудзі і зьневажае наш паслужманы і дабрачынны Люд! Мы, панове, павінны прыгадаць гэтым дзецім Балзэуба, што наш сьвятая прынцып **LIBERUM VETO** — гэта не анархія!!!

Але! Панове магнаты і шлях. Нарэшце мы дачакаліся найвялікшае літасьці Іх Каралеўскае Мосьці Паноў-рады. Новым прывілеем Іх Каралеўскае Мосьці і Паноў-рады дараваная нам вольнасьць шляхецкая. Можам мы абіраць паслоў на Сойм Вальны і Сойм гэты змога /страшна вымавіць/ вырашаць любыя пытаньні і нават у чымсьці кантраляваць нашага караля,

Яго Сьветласьць, і найвялікшых паноў-раду. І адразу ж мы, шляхта, соль зямлі і станава хрыбет дзяржавы, пачалі паводзіцца як самыя апошнія хамы, татари ці маскалі. Нашыя зьлезныя шыхты захваліліся і пачалі расколвацца. Большая частка засталася верная каралю і дзяржаўнаму ладу. Але зьявіліся схізматы, вылюдкі, якія пачалі сумлявацца ў шчырасьці Яго Каралеўскае Мосьці і высакародстве ягоных намераў. Іншыя пачалі ствараць сэкты і пакланяцца патаемным стодам — магнатам-прэтэндэнтам на каралеўскі трон. Замест маўклівае, але сталёвае падтрымкі каралеўскае ўлады і сьвятое Царквы, руплівае праце на лыцарскіх турнірах і балях, яны пачалі зьбірацца на глухіх фальварках і цэвін тарах і утвараць качфэдэрацыі. Гэткім шляхам яны хочуць захапіць уладу ў ваяводствах і прымусяць караля і дзяржаву памсьці шляхам задавальненьня іхніх жывельных патрэбаў. Яны патрабуюць, каю ім далі магчымасьць набіць трыбух, яны хочуць апрагнуцца ў новыя аксамітныя жупраны, яны хочуць аддаць нашу зямлю хамам, якія самі ж нам яе і аддалі, яшчэ колькі гадоў таму пад час валочнае памеры. Яны зганьбавалі імя шляхціца, адмовіўшыся ад зброі, але й мы ня маем покуль магчымасьці раздушыць іх зьлезнай узброенай рукой. Паводле вярдытку мы правалі акруговыя сходы, на якіх самыя старыя і аўтарытэты з нас, у зручны час — калі ўся гэтая разбэшчаная моладзь адсыпалася пасьяла начных зборышчаў, прасунулі нашых кандыдатаў. Яны ды іх памагатыя па тым баку мяккі паднялі віск і лямант. Нашых кандыдатаў яны абвічывалі ў тым, што тыя і раней былі ваяводамі, кашталянамі, вознымі, маршалкамі, падскарбіямі і гетманамі, судзьдзямі і падсуднамі і ніякае радасьці нікому ад гэтага ня было. Яны смакавалі пры людна ўсе нашыя памылкі, недахопы і перагібы. Яны сабралі вакол сябе ўсіх гультаёў і абібокаў, з-за якіх і адбыліся ўсе гэтыя недахопы. Бо чым, як не сучэльным лайдацтвам падданых, тлумачыцца крызіс феўдалізму..."

/Працяг рукапісу ня знойдзены./

Заўвагі да тэксту і гістарычныя камэнтары

II. Рэлігійныя сэкты, што адмаўлялі прагрэсунасьць феўдалізму.

/працяг на наступнай старонцы/

- 6 12. Дзье аднэзныя асобы, якія пісалі кніжачкі, покуль народ паспаліты працаваў у поце твару свайго. Скончылі дрэнна.
13. А-тэін з кіраўнікоў казацка-украінскага сепаратызму. Надзіва, памёр сваёй сьмерцю у 1642.
14. Сэкулярызацыя — ператварэньне царкоўнай

- уласнасьці у оьвецкую і г.д.
15. Вольнае права вэта — галоўнае дасягненьне феўдальнае дэмакратыі.
16. Буйная аграрная рэформа, што утварыла плянавую феўдальную гаспадарку.
17. Кіраўнічыя пасады.

УСЕАГУЛЬНАЯ ДЭКЛЯРАЦЫЯ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА

ПРЭАМБУЛА

Бяручы пад увагу, што прызнаньне годнасьці, якая ўласна ўсім членам людзкое сям'я і ды роўны і неадэмныя правы, становяць аснову свабоды, справядлівасьці і агульнага міру:

бяручы пад увагу, што занябаньне і пагарда да правоў чалавека прывялі да варварскіх актаў, якія абуралі сумленьне чалавечтва ды што старэйнае такога сьвету, у якім людзі будучы мець свабоду слова і перакананьняў ды будучы вольны ад страху і настаяў, абвешчана як высокая імкненьне людзей:

бяручы пад увагу што неабходна, каб правы чалавека ахоўваліся сілаю закону з мэтай забясьпечаньня таго, каб чалавек ня быў змушаны ўжываць бунту, як апошняга сродку, суграць тыраніі ды ўліску;

бяручы пад увагу, што неабходна спрыяць развіцьцю прыватных дачыненяў паміж народамі;

бяручы пад увагу, што народы Аб'яднаных Нацыяў пацвердзілі ў Статуце сваю веру ў асноўныя правы чалавека, у годнасьці і каштоўнасьці чалавечай асобы і ў роўнасьці мужчынаў і жанчынаў ды паставілі спрыяць сацыяльнаму прагрэсу і палітычнаму ўмоваў жыцьця пры большай свабодзе;

бяручы пад увагу, што дзяржавы членны забязьлілі спрыяць, у супрацоўніцтве з Арганізацыяй Аб'яднаных Нацыяў, усеагульнай пашане ды захаваньню правоў чалавека і асноўных свабод;

бяручы пад увагу, што агульнае разуменьне характару гэтых правоў і свабоды мае вялізнае значэньне для поўнага выкананьня гэтага забавязаньня.

ГЕНЭРАЛЬНАЯ АСАМБЛЕЯ

абвешчае гэтую

УСЕАГУЛЬНУЮ ДЭКЛЯРАЦЫЮ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА як агульнае заданьне, да выкананьня якога павінны імкнуцца ўсе народы і ўсе дзяржавы, каб кожны чалавек і кожны орган грамадства, заўсёды маючы на ўвазе гэтую Дэкларацыю, імкнуліся шляхам наўчання і адукацыі спрыяць пашане гэтых правоў і свабоды ды забясьпечаньню, шляхам нацыянальных і міжнародных прагрэсыўных захадаў, усеагульнаму і эфэктыўнаму прызнаньню і здзейсьненьню як сярод народаў дзяржаўна-членаў Арганізацыі, гэтак і сярод народаў тых тэрыторыяў, што знаходзяцца пад іхнай юрысдыкцыяй.

Артыкул 1. Усе людзі родзяцца свабоднымі і роўнымі ў сваёй годнасьці і ў правах. Яны надзелены розумам і сумленьнем ды павінны дзеяць у дачыненні адзін да аднаго ў духу братэрства.

Артыкул 2. Кожны чалавек павінен мець усё правы і ўсе свабоды, абвешчаныя гэтай Дэкларацыяй, незалежна ад расы, колеру скуры, полу, рэлігіі, мовы, рэлігіі, палітычных або іншых перакананьняў, нацыянальнага або сацыяльнага паходжаньня, маёмнага, станаванага або іншага палажэньня.

Апрача гэта, не павінна праводзіцца ніякае розьніца на аснове палітычнага, праўнага або міжнароднага статусу краіны або тэрыторыі, да якой чалавек належыць, незважаючы на тое, ці гэтая тэрыторыя незалежная, падпалечная, нэсамакраўнічаная, або як-небудзь іншым абмежаваная ў сваім суверэнітэце.

Артыкул 3. Кожны чалавек мае права на жыцьцё, на свабоду і на асабістую недатыкальнасьць.

Артыкул 4. Ніхто не павінен трымацца ў рабстве ці ў паднявольным

стане, нявольніцтва і гандаль нявольнікамі забараняюцца ўва ўсіх іхных формах.

Артыкул 5. Ніхто не павінен быць паддаваны катаваньням або жорсткім, бесчлавецкім ці гэтакім абыходжаньню і пакараньню, што зьневажаюць ягоную годнасьць.

Артыкул 6. Кожны чалавек, дзе-б ён ні знаходзіўся, мае права на прызнаньне ягонае правасуб'ектнасьці.

Артыкул 7. Усе людзі роўныя перад законам і маюць права безь якое ні было-б розніцы на роўную абарону іх законам. Усе людзі маюць права на роўную абарону ад якое-б там ні было дыскрымінацыі, што парушае гэтую Дэкларацыю, і ад якога-б там ні было падбухторхваньня да гэткае дыскрымінацыі.

Артыкул 8. Кожны чалавек мае права на эфэктыўнае аднаўленьне ў правах кампэтэнтнымі нацыянальнымі судамі ў выпадку парушэньня ягоных асноўных правоў, дадзеных яму канстытуцыйна і законам.

Артыкул 9. Ніхто ня можа быць гадданы адвольнаму арышту, затрыманьню або выгану.

Артыкул 10. Кожны чалавек, для вызначэньня ягоных правоў і абавязкаў і для ўстанавленьня абрунтаваньня паступнага яму крымінальнага аравінаваньня, мае права, на аснове поўнай роўнасьці, на тое, каб ягоная справа была разгляданая публічна і з датрыманьнем усіх умоваў справядлівасьці незалежным і бесстароннім судом.

Артыкул 11. 1. Кожны чалавек, абвінавачаны ў выкананні злачынства, мае права ўважацца за невінаватага дотым, пакуль ягоная вінаватасьць ня будзе ўстаноўлена законным парадкам шляхам публічнага судовага разгляду, пры якім яму забясьпечана ўсе магчымасьці для абароны.

2. Ніхто ня можа быць засуджаны за злачынства на аснове ўчынення якога-небудзь дзеяньня ці за бяздзейнасьць, якія ў часе іхнага ўчынення не станаўлі злачынства паводля нацыянальных законаў ці паводля міжнароднага права. Ня можа таксама накладацца пакараньне цяжэйшае за тое, якое магло-б быць ужытае ў тым часе, калі злачынства было зробленае.

Артыкул 12. Ніхто ня можа быць падданы адвольнаму ўмяшаньню ў ягонае асабістае і сямейнае жыцьцё, адвольнаму пасяганьню на недатыкальнасьць ягонага жылля, таямніцы ягонае карэспандэнцыі або на ягоны гонар і рэпутацыю. Кожны чалавек мае права на абарону з боку закону ад такога ўмяшаньня ці такіх пасяганьняў.

Артыкул 13. 1. Кожны чалавек мае права свабодна перамяшчацца і абіраць сабе месца пражываньня ў межах кожнае дзяржавы.

2. Кожны чалавек мае права пакідаць якую-хаця краіну, у тым ліку і сваю ўласную, і вяртацца ў сваю краіну.

Артыкул 14. 1. Кожны чалавек мае права шукаць прытулку ад перасьледваньня ў іншых краінах і карыстацца гэтым прытулкам.

2. Гэтае права ня можа быць выкарыстанае ў выпадку перасьледваньня, якое ў запраўдасьці вынікае з выкананьня непалітычнага злачынства або дзеяньня, супярэчнага мэтам і прынцыпам Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў.

Артыкул 15. 1. Кожны чалавек мае права на грамадзянства.

2. Ніхто ня можа быць адвольна пазбаўлены свайго грамадзянства або права зьмяніць сваё грамадзянства.

Артыкул 16. 1. Мужчыны і жанчыны,

што дасягнулі паўналецця, маюць права без усіх абмежаваньняў паходля аднакі расы, нацыянальнасьці або рэлігіі, уваходзіць у шлюб і засноўваць сям'ю. Яны карыстаюцца аднолькавымі правамі што да ўзяцьця шлюбу, у часе знаходжаньня ў шлюбе і пры скасаваньні яго.

2. Шлюб можа быць заключаны толькі пры свабоднай і поўнай згодзе або двух бакоў, што уваходзяць у шлюб.

3. Сям'я — натуральная і асноўная ячэйка грамадства і мае права на абарону з боку грамадства і дзяржавы.

Артыкул 17. 1. Кожны чалавек мае права валодаць маёмасьцю як аднаасобна, гэтак і супольна з іншымі.

2. Ніхто не павінен быць адвольна пазбаўлены свае маёмасьці.

Артыкул 18. Кожны чалавек мае права на свабоду думкі, сумленьня і рэлігіі; у гэтае права ўваходзіць свабода зьмяняць сваю рэлігію ці перакананьні і свабода вызнаваць сваю рэлігію і перакананьні як аднаасобна гэтак і супольна з іншымі, публічным або прыватным парадкам, у вучэньні, багаслужбе ды зьвязанымі рэлігійных і рытуальных абрадаў.

Артыкул 19. Кожны чалавек мае права на свабоду перакананьняў і на свабоднае выражаньне іх; у гэтае права ўваходзіць свабода беспераходна трымацца сваіх перакананьняў і свабода шукаць, атрымліваць і распаўсюджваць інфармацыю ды ідэямі хаця сродкамі і незалежна ад дзяржаўных межаў.

Артыкул 20. 1. Кожны чалавек мае права на свабоду мірных сходаў і асацыяцыяў.

2. Ніхто ня можа быць змушаны ўваходзіць у якую-небудзь асацыяцыю.

Артыкул 21. 1. Кожны чалавек мае права браць удзел у кіраўніцтве сваёй краінай беспасярэдня або праз свабодна абраных прадстаўнікоў.

2. Кожны чалавек мае права роўнага доступу да дзяржаўнай службы ў сваёй краіне.

3. Боля народу павінна быць асноўнай уладай ўраду; гэтая воля павінна выліпляцца ў перыядычных і нефальсыфікаваных выбарах, якія павінны праводзіцца пры усеагульным і роўным выбарчым праве, шляхам тайнага галасаваньня або шляхам іншых рэўназначных формаў, што забясьпечваюць свабоду галасаваньня.

Артыкул 22. Кожны чалавек, як член грамадства, мае права на сацыяльнае забясьпечаньне і на здзейсьненьне неабходных для падтрыманьня ягонае годнасьці і для свабоднага развіцьця ягонае асобы правоў у эканамічнай, сацыяльнай і культурнай галінах праз нацыянальныя намаганьні і міжнароднае супрацоўніцтва ды ў адпаведнасьці са структурай і рэсурсамі кожнай дзяржавы.

Артыкул 23. 1. Кожны чалавек мае права на працу, на свабодны выбар працы, на справядлівую і спрыяльную ўмову працы ды на ахову ад беспрацоўя.

2. Кожны чалавек безь якой-бы там ні было дыскрымінацыі мае права на роўную аплату за роўную працу.

3. Кожны, хто працуе, мае права на справядлівае і задавальняючае ўзнагароджаньне, якое забясьпечвае годнае чалавечка існаваньне для яго самога і ягонае сям'я, і якое, пры неабходнасьці, далаўняецца іншымі сродкамі сацыяльнага забясьпечаньня.

4. Кожны чалавек мае права ствараць прафэсійныя саюзы і уваходзіць у прафэсійныя саюзы для абароны сваіх інтарэсаў.

Артыкул 24. Кожны чалавек мае права на адпачынак і на вольны час, у тым ліку права на разумнае абмежаваньне працоўнага дня ды на аплоьваны перыядычны водпуск.

Артыкул 25. 1. Кожны чалавек мае права на такі жыцьцёвы ўзровень, у тым ліку на ежу, вопратку, жыллё, медыцынскі догляд і патрэбнае сацыяльнае абслугоўваньне, як: неабходны для падтрыманьня здароўя і дабрабыту яго самога і ягонае сям'я, ды мае права на забясьпечаньне на выпадак беспрацоўя, хваробы, інваліднасьці, удоўства, надыходу старасьці або іншага выпадку страты сродкаў да існаваньня зь незалежных ад яго абставінаў.

2. Мацярына і дзяціна маюць права на асабістую апеку і дапамогу. Усе дзеці, што нарадзіліся ў шлюбе або без шлюбу павінны карыстацца аднолькавай сацыяльнай аховай.

Артыкул 26. 1. Кожны чалавек мае права на адукацыю. Адукацыя павінна быць дармавою, прынамся, адукацыя пачатковая і агульная. Пачатковая адукацыя павінна быць абавязковай. Тэхнічная і прафэсійная адукацыя павінна быць згульнадаступнай і вышэйшая адукацыя павінна быць аднолькава даступнай для ўсіх на аснове здольнасьці кожнага.

2. Адукацыя павінна быць накіраваная да поўнага развіцьця чалавечай асобы і да зьбольшаньня пэважаньня правоў чалавека і асноўных свабоды. Адукацыя павінна спрыяць узаемаразуменьню, цягнімасьці і дружбе паміж усімі народамі, расавымі або рэлігійнымі групамі ды павінна спрыяць дзейнасьці ААН для падтрыманьня міру.

3. Бацькі маюць права прырытату у выбары віду адукацыі для сваіх малалетніх дзяцей.

Артыкул 27. 1. Кожны чалавек мае права свабодна ўдзельнічаць у культурным жыцьці грамадства, цешыцца мастацтвам, удзельнічаць у навуковым прагрэсе і карыстацца ягонымі дасягненьнямі.

2. Кожны чалавек мае права на абарону ягоных маральных і магар'яльных інтарэсаў, што вынікаюць з навуковых, літаратурных або мастацкіх працаў, аўтарам якіх ён зьяўляецца.

Артыкул 28. Кожны чалавек мае права на нацыянальны і міжнародны парадак, пры якім правы і свабоды, выкладзеныя ў гэтай Дэкларацыі, могуць быць поўнасьці ўжыцьцёўленыя.

Артыкул 29. 1. Кожны чалавек мае абавязкі перад грамадствам, у якім толькі і магчымае свабоднае ды поўнае развіцьцё ягонае асобы.

2. Пры ўжыцьцёўленьні сваіх правоў і свабоды, кожны чалавек будзе паддадзены толькі такім абмежаваньням, якія ўстаноўленыя законам выключна ў мэтах забясьпечаньня патрэбнага прызнаньня ды пашане правоў і свабоды іншых людзей і задавальненьня справядлівых патрабаваньняў маралі, грамадскага парадаку і агульнага дабрабыту ў дэмакратычным грамадстве.

3. Ужыцьцёўленьне гэтых правоў і свабоды ні ў якім выпадку не павінна супярэчыць мэтам і прынцыпам Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў.

Артыкул 30. Нічога ў гэтай Дэкларацыі ня можа быць вытлумачана як даваньне якой-хаця дзяржаве, групе асобаў або асобным людзям права займацца якой-небудзь дзейнасьцю або рабіць дзеяньні, ськараваныя на зьнішчэньне правоў і свабоды, абвешчаных у гэтай Дэкларацыі.

Прынятая Генэральнай Асамблеяй 10 сьнежня 1948 г.

ПРО НАС ПИШУТ...

1

Трэба прама сказаць, што для многіх матэрыялаў уласцівыя блытаніна, метадалагічная беспадстаўнасць і эклектызм, фальсифікацыя антыперабудовай ідэалагічнай накіраванасць, хача яны і падаюцца ў абрамленні «кляскага» пра перабудову Польшы і з'явы грамадскага жыцця асяяліўца з пазіцыяй антыгістарызму. Напрыклад, у біялетні «Студэнцкае думка» (№ 3, 1989 г.) з нагоды правапісу некаторых беларускіх слоў з'яўляецца: «Гэта — вяртанне да незамучаных крыніц нашага Адраджэння 1905—1930 гадоў... У такім спадчынні зніжае спецыфіка гістарычных паваротаў у грамадскім развіцці, фактычна адмаўляецца значнасць сацыялістычнай рэвалюцыі ў лёсе беларускага народа. Асабліваю трывогу выклікае тое, што большасць матэрыялаў прасякнута прамымі або ўскоснымі антырусскімі выпадкамі, пераплаваюць тэзіс буржуазнай нацыяналістычнай прапаганды аб «прымусовай русіфікацыі» беларускага народа. Ідзі інтэрнацыяналізму, дружбы народаў, канструктыўныя пошукі шляхоў удасканалвання міжнацыянальных адносін, што вядуцца партый, цалкам ігнару-

юцца і замоўчваюцца. Такім чынам, ствараецца скажоная карціна цяперашняга стану нацыянальных і міжнацыянальных адносін.

2

Самадзейнае аб'яднае «Світанкі» (Белорусский технологический институт) о своей цели заявило так: «На протяжении 20—30-х годов в древней столице Белоруссии — Вильно белорусским студенчеством издавался общественно-научный и литературный журнал «Студенческая мысль». Сегодня мы ощущаем себя наследниками тех борцов-студентов, которые в условиях порабощенной буржуазной Польшей Западной Белоруссии будили заспанную национальную сознательность белорусов. Цели, положенные так много лет тому назад, пока не осуществлены. И потому начнем с наследия».

Лідэры «Світанка» не аддаюць сабе адчета в том, что упомянутый журнал отнюдь не отражал революционных и демократических устремлений трудящихся Западной Белоруссии. Его идеи в значительной своей части совпадают со взглядами деятелей неземной БНР.

на гэты брэх, мяркуем, што чытачы "Вечаровага Менску" самі разабраліся дзе праўда, а дзе мана. І усё ж мяня можам ня даць водпаведзі на яўную, неприхаваную хлусьню.

Пытанне аб незалежнасці БССР у міжнародных адносінах абсалютызуецца да такой ступені, што па сутнасці адмаўляецца кем-штучныя прынцыпы саветскай федэрацыі, пакладзены ў аснову функцыянавання Саюза ССР. Аўтары свядома замоўчваюць тое, што БССР з'яўляецца членам ААН, ёй дадзены істотныя пўнамоцтвы ў вырашэнні міжнародных праблем і яна актыўна выкарыстоўвае іх на міжнароднай арэне.

Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і падмацоўваецца яе статусам члена-заснавальніка Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў.

Цэлы шэраг палітычна нясталых, экстрэмісцкіх меркаванняў змяшчаецца ў сямывыдскім біюлетэні «Факт» (№ 2, 1989 г.) дзе ўсквеляюцца ўльтыя з дакументаў народных фронтоў Прыбалтыйскіх рэспублік палажэнні, якія ставяць пад сумніне кіруючую ролю КПСС у жыцці савецкага грамадства. Па душы аргкамітэту БНФ, які з'яўляецца выдаўцом гэтага біюлетэня, аказалася зэкласаваць так званана «Дэмакратычнага саюза», у якой утрымліваюцца паклепніцкія сьведчэнні, што КПСС прывала краіну на грань банкруцтва, абвучаюцца таксама, што партыя («партакратыя») з'яўляецца галоўнай крыніцай народных бед.

Вось так, да прыкладу, рэцензуецца Праграма БНФ: "Аўтары свядома замоўчваюць тое, што БССР з'яўляецца членам ААН, ёй дадзены ...". Але прабачце, частка Праграмы БНФ "Адраджэньне", якая мае назоу "Сувэрэнітэт", якраз і грунтуецца на ўсебаковым прызнанні Беларусі як члена-заснавальніка Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў. Для перакону пытуем пачатак часткі "Сувэрэнітэт": "Сувэрэнітэт Беларусі абвешчаны і ахоўваецца Канстытуцыяй Беларускай

Далей Аргкамітэт БНФ "Адраджэньне" называюць выдаўцом біюлетэня "Факт". Але ж ці так гэта? Калі б "Факт" выходзіў па-беларуску, дык зважаючы на тое, што ў "праблемнай групе пры Менскай ВШ і Інстытуце гісторыі партыі пры ЦК ..." слаба ведаюць гэтую мову, можна было б зразумець — ня здолелі прачытаць, памылідіся. Але ж "Факт" выдаецца па-расейску... "Факт" з'яўляецца выданнем адной з групаў падтрымкі БНФ, рэдактар-выдавец Гурэвіч Міхась, але ніяк не Аргкамітэт БНФ "Адраджэньне".

Другая вынятка ўзятая з артыкула шырака вядомага на Беларусі змагаара супроць "сыянісцкае пагрозы" /сябра і палечнік У.Бегуна/загадчыка катэдр гісторыі КПСС Беларускага тэхналагічнага інстытута А.Малашкі/"Советская Белоруссия"19/2/89. Чыя ж памкненні адлюстроувалі выдаўцы віленскае "Студэнскае Думкі"? Зь якіх сацыяльных пластоў Беларускага грамадства Заходняе Беларусі мелі яны паходжаньне? На думку шаноўнага А.Малашкі, "журнал отнюдь не отражал революционных и демократических устремлений трудящихся Западной Белоруссии". А вось, да прыкладу, што заяўляла пра сябе сама рэдакцыя "Студэнскае Думкі"/№3/10/1928, стар.33/: "Маладая гаварыца сілы з шэрых, родных, закіданых вёсак зьяляцеліся на універсітэт, каб чэрпаць сьвятло вышэйшае навукі. У сэрцах іх шмат агня, шмат пачуццяў сьвятых, шмат думак, імкненняў і ідэалаў. Яны хочуць і другіх вучыць, хочуць вучыць і выхоўваць народ свой. Цяжкая праца і дарога цяжкістая, але гэта не палохаець іх, зорка-думка прысьвечваець і трымаець іх: служыць роднаму Народу і яго патрэбам, злучыцца зь ім духова — даць яму пажыву для душы..." Камэнтары, як бачым, з'ялішнія.

Карыстаючыся нагодай гэтых нататкаў, хочацца згадаць сёньня апошні мітынг БНФ "Адраджэньне" каля Прыздыма АН Беларусі які адбыўся 1 траўня. Быў на ім тав. Малашка і яго заўсёдні спадарожнік, супрацоўнік па катэдрах тав. Казьякоў. Заўважым, што ў гэтым складзе яны прысутнічалі бадай на ўсіх ранейшых мітынгах. "Група адпору" стаяла ў баку і вяла гучныя спрэчкі, замінаючы людзям слухаць прамоўцаў. На адну з заўвагаў гаварыць цішэй і просьбу адыйсці далей ад натоўпу, А.Малашка выгукнуў: "А вы со своим фюрером — Пазняком мне не указывайте!" Абураны натоўп узяў пад рукі парубальнікоў парадку і спраўна выпхнуў іх. Трэба зазначыць, што тав. Казьякоў упіраўся больш зацята і галасна паўтараў: "Я имею право присутствовать!" На што натоўп дружна адказаў: "А вы нам непатрэбны!"...

Камэнтаваў Алесь Гуркоў

НАШ КАМЭНТАР.

Першая з гэтых выняткаў належыць пярэ невядомага аўтара і ўзятая намі зь любімай газеты ўсіх менчукоў "Вечаровага Менску"/"Вячэрні Мінск"/ ад 26 красавіка сёлета. Артыкул мае назоу "Першапраходцы" у перабудове, або Да чаго заклікаюць так званыя "сябры народа"?". На думку ананіма зь "Вечаровага Менску" /ці дакладней праблемнай групы Менскай ВШ і Інстытута гісторыі партыі пры ЦК Кампартыі Беларусі па пытаньнях нацыянальнае палітыкі і міжнацыянальных дачыненняў/, выступаць за вяртаньне даўнейшае граматыкі ды правапісу беларускае мовы, скалечанае сталінскай рэформай 1933 году ёсьць ня што іншае, як "фактычнае адмаўленьне значнасьці сацыялістычнае рэвалюцыі ў лёсе Беларускага народу". Адным словам, сталінская рэформа 1933 году, на думку таварышаў з "праблемнае групы", — і ёсьць сацыялістычная рэвалюцыя. У сьвятле гэтых сьведчэнняў дужа цікава ўспрымаюцца словы першага сакратара праўленьня СР Беларусі Ніла Гілевіча, якія ён прамовіў на лістападаўскім (1987 г.) пленуме праўленьня Саюза пісьменьнікаў Беларусі: "...Як на відавочны прыклад таго, да чаго нам трэба вярнуцца практычна, спашлюся на рэформу беларускага правапісу, праведзеную дэкрэтам Урада БССР ад 1933 года; гэтай рэформай было, апрача ўсяго іншага, ліквідавана абазначэньне мяккасці зычных гукаў на пісьме — чым была нанесена нашай мове страшэнная шкода. Пазбаўленая адной з самых адметных сваіх фанэтычных рысаў, яна аказалася знявечанай і скалечанай і гэткаю застаецца да сёньня. Нагадаю, што гэта было здзейсьнена ў час самага разгулу пагромшчыкаў нацыянальнае культуры. Няма у нас маральнага права і надалей мірыцца з пасьледкамі той экзэкуцыі, якую учынілі невукі і чыноўныя бюракраты над адной з самых прыгожых моваў славянскага сьвету."/наводле газеты "Літаратура і Мастацтва" ад 13 лістапада 1987 г./.. Па лёгіцы аналімаў, і шаноўны спадар Гілевіч скаціўся да "адмаўленьня значнасьці сацыялістычнай рэвалюцыі", і старэйшыя пісьменьнікі Беларусі ахвяры сталінскага тэрору Максім Лужанін і Ян Скрыган /даўна і настойліва выступаюць за вяртаньне правільнага беларускага правапісу і граматыкі/, і шэраг іншых культурных дзеячоў Беларусі: Васіль Зуёнак, Эрнэст Ялугін, Кастусь Тарасаў, Адам Мальдзіс, Анатоль Сідарэвіч ды іншыя. Астатняя частка артыкула прысьвечаная паліваньню брудам іншых самвыдавецкіх біюлетэняў і праграмы Беларускага Народнага Фронта за перабудову "Адраджэньне". Мы ня ставім сабе на мэце даць дэталёвы адказ

Кроніка ды крытыка рэйзу ВЯЗАНКА — ДЗЯВОЧАЯ ГАРА — РАКАЎ 7—9 траўня

Скарыстаўшы нагоду сьвятаў, рэпрэзэнтанты беларускіх суполак сабраліся раніцою 7-га траўня ў Вязанцы, дзе адразу патрапілі пад неприхаванае зацікаўленьне прадстаўнікоў "властей" /як у форме, гэтак і "без оной"/. Ня маючы намеру спрыяць ах-

вотным да ініцыянтаў ворганам годна, але даволі шпарка парушылі пад нацыянальнай сымболікай у бок Дзявочай гары, што ля вёскі Дубрава. Не паспеўшы як належыць напясь намётны ды павячараць, мусілі прымаць высокіх гасьцеў. Нас наведваў начальнік

Турыстычная лексыка

У сувязі з надыходам турыстычнай пары мы падасм сёння невялічкі расейска-беларускі слоўнічак для аматараў вандровак.

мійсцовага райадзездзелу міліцыі. Пасля сьціпных спробаў забараніць ужываньне нацыянальнае імбोलікі /бел-чырво-на-белых сьцягоў/, дзе ён пры усёй сваёй вышэйшай філялягічнае адукацыі канчаткова заблытаўся ў тэрмінах ды акрэсьленых, "высокая парсуна" нас пакінула. Зрэшты, /як нам было растлумачана — ў мэтах за бясспечаньня нашае бясспекі/ ля вогнішча засталіся двое апаранутых у цывільнае шэраговых міліцыянтаў. Праўда, адзін зь іх апынуўся надзіва адукаваным і ўжо ўначы загнаў С.Вітушку ў кут пытаньнем — чью юрысдыкцыю ён вызначае — БНР /Беларускай Народнай Рэспублікі/ ці БССР? Але гэта так дробязь. Ну а асноўнае, безумоўна было тое, што К.Мацкевіч зь С.Вітушкам паказалі невялічкую сцэнку пра гісторыю дзявочай гары ад балтаў ды крывічоў і аж да леташняга расколу Э.Зайкоўскага... Назаўтра даволі няспешна, часьцяком прышчыючыся, прайшлі да Ракава. Стаўшы лягерам на цудоўнай іслачы /дзякуй Богу, што вельжынская міліцыя агнулася ўна больш гультайскай, чым маладэчанская і чакаваць з нам: не жадаела/. Вечар і ноч былі чароўныя. Нарэшце патрапілася паразмаўляць, пасьпяваць песні ў спакойных абстацінах. Ну а пад раніцу пачалі разьязджацца.

Гэтая выдочка выявіла багата якія хібы нашае канфэдэрацыі. Былі рэпрэзэнтаваныя на ня ўсе суполкі, мала было прапазыцыяў на конт будучых імпрэзаў. Ды гэтая імпрэза мела ўна забавальна-шпацыроўна характар. Занадта мы паверылі запэўніваньням ахвішчых асобаў на конт "BELORUSSIAN DYSNEY LAND" Мала працавалі зь мяісцовымі жыхарамі. Ну а плюсы?.. Бедама ёсьць. Папершае — габачыліся, паразмаўлялі. Па-другое — зьявілася задума адзначыць у верасьні 475-я ўгодкі перамогі Кастуса Астроўскага над маскалямі пад Воршай. Трэба не паўтараць памылак і падлісьці да адказна.

Ваазім Александровіч

Р.С. І вось што яшчэ — тыя хто быў у вандруцы пачулі новую выдатную песню. Яе склаў хлапец з Воршы /шкадуў, што не памятаю яго імя ды прозьвішча/. Зычу "С.Д." у наступным нумары надрукаваць гэты тэкст ды акорды. Яна тагэ вяртае.

НАКАЗ З'ЕЗДУ
НАРОДНЫХ ДЭПУТАТАУ СССР

Зьніч

Каб застой не вярнуўся нанова:
Старшнёй — М.С.Гарбачова!
Каб чынуш павуціньне расплесьці нам:
Старшнёй апазіцыі — Ельцына!
Апазіцыя — канструктыўная:
негвалтоўна-альтэрнатыўная ...
І уваскросьне Свабоды Дух —
Усесаюзна Народны Рух!

АДКРЫТЫ ЛІСТ
ЧЛЕНАМ КАМПАРТЫ БЕЛАРУСІ

КАБ АЧЫСЬЦІЦЬ ШЛЯХ ПЕРАМЕНАМ,
ЗЬНЯЦЬ СУМЛЕНЬНЕ І РОЗУМ ЗЬ ЦЬВІКА —
КЛІЧЦЕ НАШ НАДЗВЫЧАЙНЫ ПЛЕНУМ:
ТРЭБА ВЫІНАЦЬ

"ВАНДЭЮ"

З ЦК !..

снаряжение — рыштунак
рюкзак — заплечнік
одеяло — коўдра
топор — сякера, сякерка
чехол — покрыва, /маленькі/ футарал
ведро — вядро
кастрюля — рондаль
фонарик — ліхтарнік
азимут — азымут
аптечка — зельня, зяльнічка
верёвка — вяроўка, матузок, абора,
вэрвачка, пастромак, вярута, лейчына, гуж

лодка — човен, чайка
плот — плыт
велосипед — ровар
грести — веславаць
весло — вясло
лыжи — ірты
лыжник — ірцяр
подъём — уздойм
причал — спачын
тропка — сьцежка
дорога — шлях, трэкт, гасыцінец
экспедиция — выправа, зьправіцца
поход — вандруўка
карта — мапа
ориентироваться — арчэнтавацца
палатка — намет
колышек — калок, калочак
ночёвка — начлег
инструктор — наказчык
костёр — вогнішча
топливо — паліва
дрова — дровы
ветер — /паўднёвы/ вярвай
/паўночны/ сівер
/заходні/ сутон
/усходні/ усток
вечер, /цёплы/ вятрыска

ласты — плаўні
акваланг — акваланг
стоянка — пастой
трос — ліна
бичёвка — ліна, абора
колпак — каптур, чапец
штормовка — штармоўка
сковорода — патальня
ручка сковороды — дзяржальна
чайнік — імбрык, імбрычак
рюмка — чарка, кілішак
бокал — келіх
для шыва — куфаль
кружка — кубак, кварта
/металёвае/ конаўка
чашка — кубачак, філіжанка

гэтага юбілею больш

фарфор — парцаліна
эмаль — паліва
эмаліраванный — паліваны
блюде — сподак
солонка — сальніца
маслёнка — масьляніца
доска для резки — дэнка, дэнца
карандаш — аловак
стержень — стрыжань
ковёр — дыван, кілім, кілімчык
духи — парфума
брошка — сушылка
заколка — прыкалка, прыколка
платок — хустка, /зьявязаная/ вярзачка,
/тканая/ касьміроўка
шнурок — матузок, /у чаравіках/ заоар
сень
лента — стужка, /у валасох/ касьнік
кружева — карункі
пододеяльник — нагортка
покрывало — капа, посьцілка
наволочка — наўлечка
полотенце — ручнік, /для посуду/ ска-
рач

тёрка — тарка
штопар — шніпар
салёный — салоны
сладкий — салодкі
сырой — вогікі
ядовитый — атрутны
аромат — водар
жидкость — вадкасць
направляющий — павадыр
турист — турыст
питание — сілкаваньне, харчаваньне
экскурсия — вышечка
днёвка — днёўка
фляга — пляха, біклага, біклажка
бахилы — бахілы
ботинки — чаравікі
руль — стэрно
рулевой — стэрнавы
стать лагерем — асталявацца, атаба-
рыцца

нижнее бельё — сподняя бялізна
калона — калёна, ісьці гужам
кеды — кеды
кроссовки — спартоўкі
надувной матрас — нацзіманы ляжак
парусник — вятружнік
киль — стаяк, хрыбет
карабин — зашчапка
каркас — суклёт, суклётны

Шчыра гзыкуем!

Рэдакцыя "Студэніцкае Думкі" ад імя ісіх беларусаў Беларускай /Польшча/ выказвае сардэчную падзяку жыхару вёскі Жгунская Буда /Гомельшчына/ спадару Аляксандру Акулічу за дасланьне на адрас рэдакцыі псылку з кніжкамі для нашых суайчыньнікаў. Рэдакцыя пагадвае, што збор кніг для навучэнцаў Беларускага ліцэя у Белску-Падляскім /Польшча/ працягваецца.

УВАГА !!!

Рэдакцыяная суполка зьявртаецца да шанюных чытачоў нашае часопісі са шчырай просьбаю даслаць матар'ялы характару культурна-грамадзкага, палітычнага, эканамічнага, экалягічнага, навуковага, літаратурна-мастацкага, гумарыстычнага, сатырычнага, абвесткі.

Наш адрас: Беларусь, 220100, места Менск, вул. М. Горькага, д. 143, кв. 65, Гуркоў Алясю.
Тэл. 34-42-78 — хатні.

Нумар падрыхтавалі: Аніськова Галіна, Гуркоў Алясь, Сабаленка Алясь, Селяцкоў Уладзья, Рагуля Аляксей, Барвенава Ганна.

Апрацоўка нумара закончана напачатку траўня 1988 г. Перадрук дазваляецца толькі са спасылкай на крыніцу. Нумар падрыхтаваны ў двух асобніках, просьба да усіх сяброў нашае часопісі, якія будуць практыкаваць масавае памнажаньне выданьня, трымацца апошняга ўказу Прэзыдыума Вярхоўнае Рады Беларусі, г.з. паведамляць дзе друкуецца, якім накладам, на якой паперы і г. д.